

Klic v gluho praznino . . .

Brezupni apel od naroda zavržene Jugoslov. nacionalne stranke na javnost za obnovitev njenega življenja in strahovladanja

Akcijški odbor Jugoslovske nacionalne stranke, t. j. bivše režimske stranke JNS, je izdal dne 10. t. m. proglas, ki je vzbudil radi svojih, na »edinstven« način potvorenih dejstev v javnosti upravičeno osuplost in posmeh.

Da vsaj nekoliko ožigosamo ta novi nastop obupanih generalov razpršene »nacionalne« vojske, ponavljamo nekatere točke proglasa z našimi potrebnimi pripombami, da bodo naši čitatelji mogli pravilno presoditi resnicoljubnost teh političnih samozvanec iz polpretekla dobe, ki so pod zaščito visokih nacionalnih gesel strahovali našo javnost dolga leta in pripeljali v svoji nezmožnosti našo domovino gospodarsko in politično na rob propasti.

Že prvi odstavek tega proglasa, ki se glasi: »Pristašem in prijateljem JNS«, je pravi izliv samohvale in neresničnosti, ko trdi, da je JNS izpolnjevala in še vedno izpolnjuje svoje dolžnosti in naloge od nekdanj uspešno, pravilno in odkrito!! V čem vidijo ti brodolomci, — ki sedaj trobijo svojim pristašem zbor, da jim pomagajo rešiti razbitine njihove, nekdanj tako ponosne in samozavestne politične ladje — uspeh in pravilnost svojega večletnega samolastnega političnega udejstvovanja — morda v tem, da se nahaja naša država danes na robu gospodarskega pogina ali je morda njihov uspeh v naši današnji politični razdvojenosti in njihova pravilnost — konfinacije političnih nasprotnikov ter najumazanejšje korupcijske afere v sto in sto milijonsko škodo naroda? Ne mislite, gospodje pri JNS, da je narod že pozabil na oglušujoče priznavalno ploskanje v narodni skupščini, ko je vaš minister Laza Radičević pral umazano perilo, ko je šlo za celih 800 milijonov v škodo države. Narod pa tudi ni pozabil, da je v istem ministru sedel na stolcu pravosodstva človek, ki je prejemal v korupcijski aferi »Našičke« za nagrado plemenske konje, kočije in opremo!!

Naj vam naštejemo še ostale vaše uspehe??

Pač pa je deloma res, da ste bili odkriti! In še kako! Najboljši dokaz te vaše odkritosrčnosti so »odkrita volitve«, ki ste jih zakonili vi, čeprav danes kličete grom in peklo na sedanji režim, ker te vaše ostudne golote še sedaj ni zakril!! Odkriti ste res, odkriti pa je tudi vaša brezsravnost.

V odstavku o organizaciji svoje stranke zapadate zopet v ono staro zmoto, s katero ste zavajali javnost ves čas svojega samovladanja, češ da je zgrajena vaša stranka na ideologiji »šestega januarja«, ki ji — kakor smo vam to že enkrat povedali v našem listu dne 3. aprila — niste dorasli. Je pač vaša »tradicija«, da zavajate lahkoverne ljudi z velikimi idejami našega blagopokojnega kralja, ali narod je prišel počasi le do spoznanja in zato so postala vaša »neomajna načela« danes že majava.

Ko govorite o strankinem programu, zatrjujete, da vaš program popolnoma odgovarja potrebam zdrave nacionalne in državne politike in da so radi tega kake izpremembe vaše strankine programa nepotrebne, s čimer hočete pač reči, da želite, naj ostane vse tako, kakor je bilo prej in sanjate o lepih starih časih, ko

ste bili še na državnem krmilu. Narod vam je za to vašo odkritost gotovo zelo hvaležen in bo vas in vašo politiko za vedno zavržel in odklonil.

V svojem proglasu govorite o nacionalizmu in unitarizmu, ki ju razumete na vam lasten in svojstven način, čigar posledica je bila, da se je pričela smatrati naša materinščina kot nekako narečje, ki nima pravih pogojev za obstoj. Posledice teh vaših nazorov čutimo še danes, ko nam pošiljajo davčne uprave svoje plačilne naloge na srbsko-hrvatskih tiskovinah in ko se slovenščina celo javno mrevvari s prevodi, kakor ga lahko čitate v lokalih Poštne hranilnice v našem stolnem mestu Ljubljani na plakatu »Kaj moramo vedeti o državnih blagajniških zapisih«, ki ga je, po naših poizvedbah, prevel iz srbo-hrvatišine Čeh, kakor da se v Beogradu ne najde Slovenec, zmožen materinščine. Boriti smo se morali celo za svoje abecednike!! Ljudi, ki so protestirali proti takemu pojmovanju enakopravnosti, ste ožigotali za »slovenoborce«!!

Prvega v mesecu

naj se vsak naročnik in pristaš spomni »Edinosti« in ji takoj nakaže dolžno naročnino v nazaj in v naprej!!!

V istem odstavku si dovoljujete uprav gorastasno smelo neresnico, ko trdite, da ste proti centralizmu, ko je vendar pri nas znana vaša centralistična usmerjenost že vsakemu fantiču, saj si je pod vašim režimom rezerviral vsak minister odločitev tudi v najmanjših stvarih, kar je dovedlo do odioznega in nevzdržnega birokratizma, ki je postal pri nas prislovičen.

V isti sapi prihajate do odstavka o »decentralizaciji do skrajne meje«, kjer zahtevate — o čudo! — sistem najširših samouprav in najdalekosejšje dekoncentracije!! Ta trditev presega že vse meje! Vi pač računate s tem, da so vaši bivši pristaši pravi pravcati tepci in omejenici, bolni na duhu, ki pozabljajo od danes na jutri tudi največje žalitve in krivice.

Vi si upate trditi o pravični razdelitvi finančnih bremen, vi, ki ste sodelovali pri izčrpanju našega ožjega gospodarstva, vi, ki ste priganjali biriče, da so skoraj slekli našega človeka, in vi, ki ste vedno bili pripravljene pograti našega človeka tudi na cesto, če ni zmogel neznosnih javnih bremen.

Navajate tudi »hrvatsko vprašanje« in trdite, da je vaša »pravilna in realna jugoslovska politika« v stanju odstraniti vzroke nezadovoljstva hrvatskega dela našega naroda in vzroke nezadovoljstva, ki se v drugih oblikah, a iz različnih razlogov, širi tudi v drugih predelih naše države. (Je leto mogoče vaš zatrjevanje uspeh??). Torej vaša politika, ki je priključila vsa ta vprašanja v življenje je in porodila vse nezadovoljstvo, naj bi bila tudi lek proti temu pojavu! Res zelo čudna stvar, ki nam nikakor noče v

glavo! Danes vam je strašno pri srcu radi narodne skrbi v teh vprašanjih, pa hočete s svojo »edinstveno« dalekovidno politično taktiko popraviti storjeno zlo; zato tak izliv »bratske ljubezni in medsebojnega spoštovanja ter enakopravnosti«, kar vam je bilo prej tako tuje. Nikar si ne jemljite te stvari preveč k srcu; narod bo poskrbel, da popravi vaše grehe, pa tudi zato, da se nikdar več ne povrne doba vaših dni!!

Veliki mojstri ste tudi v maki-javelizmu, ki se ne ustraši najnižkotnejših potvorb za dosego svojih ciljev, kar ste dokazali v odstavku o političnih svobodah, ko cinično zavijate stvarnost. Trdite, da je vaša stranka vodila in razvijala svoje delo izključno na »legalni podlagi« in da hočete tako delati tudi v bodoče!! Pozabljate pa omeniti, da ste si tako legalno podlago ustvarili z novimi zakoni, če v obstoječih ni bilo podlage za dosego vaših strankarskih namenov. Ta odstavek je res v veliko reklamo za vaše novo delo, saj trdite, da hočete nadaljevati tako, kakor prej in se drznete stopati pred javnost s trditvijo »v duhu vašega programa«, ki je ostal, kakor poudarjate sami — neizpremenjen, da se hočete boriti za politične svobode, ki ste jih s svojimi odredbami pogazili in onemogočili. Danes zahtevate svobodne volitve in nov volilni zakon! Pa vas pri vsem tem ne obliha rdečica sramu, saj ste vi stvaritelji vseh zakonov, ki so po teptali vse naše politične svobo-

stne in proteste vseh teh slojev, ki jih danes hočete zaščititi! Mar mislite, da je pozabljeno vse, da je naš narod že vse pospravil na podstrešje v ropotarnico?! Se mar ne spominjate svojega stališča v obupni borbi naše male čevljarske obrti (da navedemo le en primer) proti velekapitalu podjetja Bače, ki ste mu dovolili, da je strl to našo obrt in da grozi uničiti naša podobna manjša podjetja. Dovolili ste, da je to podjetje otvarjalo svoje prodajalnice v vsakem najmanjšem kraju, v katerih se je popravljala in krpala stara obutev, tako da je bila odjedena našemu malemu čevljarskemu obrtniku še zadnja drobtinica!! Omogočili ste ustanavljanje velikih trgovskih magazinov kljub vsem protestom našega trgovskega stanu. Vaše delo za naše delavstvo pa je povsem negativno, kar izpričuje grozoten razmah naše brezposelnosti. Nikdar niste imeli srca za našega malega človeka, na katerem so sloneli vsi križi in težave in vsa javna bremena in kateri bi moral in bo moral nastopiti, ko bo prišel čas, da brani svojo domovino, tudi z lastno krvjo. Nikar ne govorite o novih gospodarskih načrtih, ker sta vaše delo in praksa, čijih posledice občuti pri nas vsak posameznik, pokazala, da nimate za to potrebne kvalifikacije, ki vam jo javnost in narod odrekata!

Najzanimivejši odstavek tega proglasa, čigar stilizacija je bila za gospode okrog JNS gotovo tudi najtežja — je uvodni odstavek: »Delo JNS v preteklosti«, ki ga mi obravnavamo na koncu, ker se vlečejo težke in zle posledice tega dela kot neskončen rep kake pošasti. Zdi se, da je ta odlomek nekak obračun ali negativen računski zaključek ali sinteza vseh slabih posledic dela JNS. Ta JNS se ponaša z dejstvom, da ji je uspelo znižati državni proračun od 14 milijard na okrog 9 milijard dinarjev, pozablja pa povedati, da ji je uspelo tudi to, da je pod njevo samovlado padel narodov dohodek od svojih 80 na 25 milijard. Vsa jugoslovska javnost in narod bi vam bila znatno bolj hvaležna, če bi se vi mogli pohvaliti, da vam je uspelo dvigniti letno narodni dohodek na svojih 100 milijard, čeprav bi vi v takem primeru dvignili državni proračun od 14 na 20 milijard; to pa iz enostavnega razloga, ker je pri

80-tih milijardah narodnega dohodka ostalo prebivalstvu po plačanju 14 milijard javnih dajatev še 66 milijard, medtem ko mu bi ostalo pri 100 milijardah dohodka in pri plačanju 20 milijard davkov še celih 80 milijard za njegovo privatno udejstvovanje.

Enake vrednosti je tudi vaša hvala o zakonu o občinah, ki ste ga stilizirali tako, kakor so vam narekivale zahteve vaših strankarskih namenov in ne mogoče stvarne in bitne potrebe prebivalstva posameznih kmetijskih občin. Glede občinskih volitev, ki jih omenjate, je znano nam le toliko, da ste enostavno razpuščali vse občinske odbore, ki vam niso bili v prilog in postavljali svoje politične eksponente za občinske komisarje! Pripravljali ste tudi načrt za banovinske samouprave, ki pa je ostal le načrt; vaša praksa pa je odvzela banovinskim svetom vsako odločujočo besedo, ker ste uzakonili, da je ta banovinski svet le posvetovalen organ vašega političnega eksponenta bana. Tako torej razumete vi pomen besede »samouprava«.

Poleg zaščite kmetijskih dolgov, o katerih smo vam že povedali svoje mnenje, omenjate tudi zakon o agrarni reformi, ki je tudi ena onih dehtečih cvetk, ki dičijo vaše delo: afere Našičke, agrarne afere v Bosni, afere grofa Thurn-Taxisa itd.

In v čem je bil vaš poskus v borbi proti brezposelnosti? Vi ste torej napravili prvi poskus, da odpravite to socialno zlo? Zelo smo radovedni, kaj ste mislili ukreniti? Morda bi vam končno le uspel kak vaš poskus, če bi bil narod dopustil, da še dalje poskušate na njegovi koži, če bi vas ne bil odstranil in če bi vam še nadalje služil za poskusno živalico vaših politično-ekonomskih poskusov.

Za zaključek naj pripomnimo samo še to, da bo tudi vaš novi poskus — zopet zamamiti jugoslovska javnost in zlasti še slovensko, ostal samo skromen poskus, ker bodo jugoslovske narodi sami našli pota in sredstva, da si ustvarijo svojo usodo tako, kot jim jo je namenila mati narava z vero v Boga in Jugoslavijo, z zvestobo kralju in z zaupanjem v lastno zdravo moč.

In zato ostaja vaš proglas le klic v gluho praznino!

Razpad političnih kartelov

Vsak kartel ima nizkoten, špekulativen cilj; z odstranitvijo špekulacije se bodo razbili tudi karteli

Že od nekdanj se borbaši — tako je narod križem vse Jugoslavije krstil nas člane Jugoslovske narodne stranke — z vso vnemo borimo proti kartelom tovarn, bank, veletrgovcev, veleposesnikov itd., ker se zavedamo dejstva, da vsi karteli obstojajo in delujejo zgolj na škodo najširših plasti naroda. Iz istih vzrokov in nagibov smo junaško udarili tudi proti raznim političnim kartelom, ker tudi oni predstavljajo nepopisno škodo in izgubo za pošten, delavni narod. Tisti, ki so pri nas ustvarjali politične kartele, niso o svojih načrtih prav nič vpraševali naroda, temveč so se le poklicani in nepoklicani »voditelji« združevali in brez vednosti ali pristanka naroda ustvarili sami sebi dva politična kartela: prvega v vladni, takozvani »Jugoslovske radikal-ski zajednici«, drugega pa v opozicijski tvorbi »Razširjeni združeni opoziciji«. Prvi in drugi go-

spodje so se dobro cenili in spoštovali med seboj, kar nam je povsem razumljivo, če pomislimo, da se tudi vsi drugi karteli sijajno strinjajo pri zasledovanju in doseganju svojih temnih, sumljivih ciljev.

Ugotoviti moramo pri tem zanimivo podrobnost, da ti dvostranski kartelirani politiki nikdar nočejo napadati drug drugega niti v še tako kočljivih zadevah, pač pa so se oboji bratci neveselega spomina složno našli v skupni fronti proti skupnemu nasprotniku — proti nam, borbašem, proti Jugoslovske narodni stranki. Vsakomur je znano, da sta oba ta dva politična kartela udarila na nas borbaše zgolj zato, ker se le mi, borbaši, odločno borimo za svobodo, pravičnost, poštenost in enakost, ker smo le mi zagovorniki vsenarodne politike kruha, dela in socialne pravičnosti.

Omenjenima političnima karteloma je na poti tudi to, da edino borbaši pravilno gledamo in presojava obupno težke razmere med narodom in da imamo edino borbaši v svojem programu *točno določeno pot in jasne smernice*, kako homo narodu pomagali v njegovih najtežjih povojnih dneh. Borbaška Jugoslovanska narodna stranka je prava, resnična, skrbna in ljubeča mati vseh ubogih, trpečih, preganjanih in poštenih državljanov Jugoslavije, ona je edina zvesta zaščitnica slehernega jugoslovanskega malega človeka. In prav zato so proti nam in naši stranki vsi oni veliki in bogati tovarnarji, bančniki, veleposestniki in veletrgovci ter ostali, njim enaki mogočniki, ki prikrajšujejo državo na davkih in drugih zakonitih dajatvah, ki brezdušno izkoriščajo narod — potom svojih kartelov in ki drže v svojih nečistih rokah skoraj vse veliko dnevno časopisje, s katerim podpirajo ravno zgoraj opisana — politična kartela v naši državi. Torej je več kakor jasno, da se vsi ti različni karteliranci medsebojno zvesto podpirajo, zato pa imajo poleg denarja, silnih premoženj, javnih položajev in avtomobilov v svojih rokah tudi — ves vpliv v takozvani »javnosti«.

V njihovih rokah torej navidezno leži vse. Pa ni res! Glavno in najsilnejše noče med njihove umazane prste, in to je — narod! Ker pa po vsej svoji vzgoji in naravi ne morejo nobene stvari napraviti odkrito in pošteno, zato se med seboj ne napadajo, saj vendar i eni i drugi stojé v službi istih interesov. Da jih pa narod ne bi vprašal, zakaj so se »združili« in na katerem programu, se poslužujejo podle zvijače in na svojih shodih, sestankih ter v svojem časopisju razlagajo vsakomur, ki jih le hoče poslušati — nam ukradeni borbaški program Jugoslovanske narodne stranke.

Zakaj vendar »Združena opozicija« ne obsoja in napada vladne »Jugoslovanske radikalne zajednice«, če je sploh opozicija? In zakaj se opaža ista sumljiva obzirnost na strani »JRZ« napram

»Združeni opoziciji«, ki ji vendar streže po življenju, kakor se tu in tam na skrivnem sliši?! Tu nekaj ni v redu, gnojne rane na narodnem telesu so se naglo pričele odpirati in smrad, ki prihaja iz njih, zdrava narodova natura ne more in tudi noče več prenašati. Narod sam prav dobro pozna prava zdravila za take bolezni in jih bo kmalu pod okriljem Jugoslovanske narodne stranke tudi temeljito uporabil. Da to ne bo niti najmanj všeč vsem političnim kartelirancem in špekulantom s te ali one strani, o tem smo z vsem poštenim narodom od Triglava do Gjevgljelije vred trdno prepričani!

Stari politiki iz vseh mogočih bivših taborov so zaradi zgornjih dejstev silno zaskrbljeni, ker s strahom v svojih bojazljivih srečih spoznavajo, da jih današnja doba ne potrebuje več! Zato se poskušajo sleherni trenutek reševati z drugačnimi špekulacijami, ki pa ne morejo roditi nobenih pravih, trajnih uspehov. Tako lovljenje za ohranitev slabičev in pokvarjenec mora brezpogojno ostati brezplodno, če na drugi strani dobro vemo, da lačni, razcepani in nezaposleni narod ne more več vzdržati v giganški borbi z vsak dan težjim življenjem za svoj in svoje vsaj najskromnejši obstanek.

In prav zato je narod v vseh pokrajinah naše države pričel pod prapori in na programu borbaške Jugoslovanske narodne stranke sam likvidirati te umetno skrpučane, podtaknjene mu politične kartele in njihove »voditelje«. Narod vodi sam svoje smernice resnične narodne politike malega človeka, ki je zapisana z živimi črkami le na borbaškem programu.

Vsem starim »politikom« in »voditeljem«, ki se dajo voditi od vsakogar, le od poštenega lastnega naroda ne, bijejo zadnje minute, ker narod je v vrstali Jugoslovanske narodne stranke strumno na velikem pohodu za zmago poštenja, pravice, svobode in enakopravnosti, za uresničenje politike kruha in dela.

Za temi cilji: Naprej, borbaši!

Minimalne delavske mezde

Nekaj misli ob pripravljanju načrta zakona o tem perečem vprašanju

Ministrstvo za socialno politiko je razposlalo raznim ustanovam in strokovnim organizacijam v presoji prednačrt o minimalnih mezdah, ki nam v originalu žal ni na razpolago, da bi mogli zavzeti v tem važnem socialnem vprašanju svoje stališče. Kolikor moremo posneti iz raznih časopisnih vesti, je ta načrt nepopoln in se mu pozna, da so ga izdelali ljudje, ki o tako važnih socialnih vprašanjih nimajo zadostnega in pravilnega pojmovanja. Nastaja zato vprašanje, koliko se bodo merodajni faktorji ozirali na strokovna mnenja posameznih ustanov in upoštevali pri končni stilizaciji zakona dobljene predloge.

Naša stranka ima v svojem delovnem programu tudi ureditev minimalnih mezd, vendar stoji v tem vprašanju na stališču, — kakor smo to že omenili v drugi številki našega lista v 4. točki članka o brezposelnosti, — da sedanje slabe gospodarske razmere izključujejo zadovoljivo rešitev tega problema. In če se radi velike nujnosti tega vprašanja, vkljub vsemu, načinja njegova rešitev, je to storiti na način, da bo imelo od ureditve delavstvo res kake

koristi, ne da bi bil radi tega ogrožen obstoj posameznih podjetij, kar ni izključeno pri predloženem načrtu, ki pa tudi ne daje zadostnih garancij, da se bo položaj našega delavca stvarno izboljšal.

Kakor je to poudarjala v svojih pripombah k načrtu tudi že Delavska zbornica, ni za obstoj in konkurenčno zmožnost posameznih podjetij važna minimalna delavska mezda, temveč *povprečna mezda*, ki jo podjetje plačuje svojemu delavstvu in uslužbenstvu splošno, kar je potrebno, da se pri reševanju tega vprašanja resno vzame v upoštevanje.

Načrt predvideva obvezne kolektivne mezdne pogodbe, ki naj jih sklepajo z delavski strani delavski zaupniki posameznih podjetij z zastopniki podjetnikov, oziroma njimi samimi. Ta zamisel je docela zgrešena in more biti v škodo ne samo delavcem, temveč tudi podjetnikom samim, ker omogoča toliko različnih mezdnih pogodb in mezdnih pogojev, kolikor je podjetij, ki prihajajo za sklepanje pogodb v poštev. Zato morejo in morajo sklepati kolektivne mezdne pogodbe *izključno strokovni predstavniki delavcev*,

t. j. njih strokovne organizacije z ene strani, z druge pa strokovne organizacije podjetnikov. Le na ta način se bo dosegla v mezdnih pogojih posameznih večjih pokrajin (n. pr. banovin) iz konkurenčnih razlogov potrebna enotnost in ekvivalentni proizvodni pogoji za vsa podjetja iste stroke.

Pri reševanju vprašanja delavskih mezd je za podjetja važna, kakor to že prej omenjamo, povprečna, za delavca pa bolj važna minimalna mezda. Nikakor ne smemo prezreti, da so potrebni gotovi oziri tudi napram podjetjem, ker tudi nje tlači sedanja gospodarska depresija in morajo prenašati velika davčna bremena; enostranska rešitev tega vprašanja bi utegnila imeti usodne posledice za njihov obstoj, kar bi bilo v veliko škodo delavstvu samemu. Kolikor se tiče delavstva in vprašanja minimalnih mezd, pa je treba pripomniti, da se pri sedanjih gospodarskih razmerah ne more in ne sme določiti ta minimum previsoko, ker bi imela

taka določitev v poznejšem času za posledico delno redukcijo delavstva in torej novo povečanje števila brezposelnih. To iz razloga, ker bi podjetniki v takem primeru skušali dvigniti storilno zmožnost posameznega delavca, kar bi jim omogočilo redukcijo vseh onih delavcev, čijih delo ni dovolj rentabilno. Za delavstvo pa bo določitev minimalnih mezd imela tudi še to slabo posledico, da se bodo tekom časa vse mezde ustalile na določenem minimumu ali se mu vsaj močno približale, ker bo postal s časom ta minimum nekaka zakonita norma za višino delavskih mezd v splošnem, kar bo še pospeševala sedanja velika ponudba dela radi splošne brezposelnosti.

V vseh ostalih točkah tega prednačrta se naše stališče popolnoma krije s stališčem in mnenjem, ki ga je v tem vprašanju zavzela naša Delavska zbornica, katere izvajanja so strokovno in vsestransko pravilna.

Iz našega pokreta

Dan za dnem daljši je niz uspehov, ki jih na svojem zmagovitem pohodu med narodom beleži Jugoslovanska narodna stranka, zlasti v zadnjih mesecih, ko se s strani baš slovenskih predstavnikov sedanjega režima na vsa usta govorijo o polni svobodi govora in tiska, pa vendar ve že vsak otročaj na vasi, kako daleč ta svoboda sega in komu se reže ta kruh svobode. Organiziranje naroda v množicah pod neomadževanimi prapori Jugoslovanske narodne stranke mora vsak trezni in predarni človek pravilno smatrati kot *naraven odpor* proti vsemu nezdravemu in nepoštenemu ter predvsem tudi protu takemu stopanju, kakršnemu bi se danes z znane politične strani rada natakala kričča krinka zlagane svobode in demokracije.

Vodstvo naše borbaške stranke se mora ravnati le po zahtevah naroda, žal, da se ni mogoče povsod v tako kratkem roku odzvati, kakor bi to ljudstvo hotelo. Povsod bi radi videli in slišali predsednika stranke g. Svetislava Hodjero samega, poleg njega pa seveda tudi ostale voditelje in prvoboritelje našega vsenarodnega pokreta. Pa bodo polagoma prišli vsi kraji na vrsto.

V zadnjih tednih, predvsem pa ob nedeljah in praznikih, se je vršila v raznih krajih države cela vrsta sijajno uspešnih javnih shodov in sestankov Jugoslovanske narodne stranke, na katerih je ljudstvo v imponantnem številu, *glasno in odločno* manifestiralo svoje pripadništvo k svoji borbaški organizaciji.

Z nad vse razveseljivim rezultatom so potekli javni shodi in strankine okrajne konference ter zbori v Bjeljini v Zgornji Bosni, v Obudiveh v okraju Brčko, v Draginecu v drinski banovini, v Vojniću, v Despotovcu v moravski banovini, v Loznici v drinski banovini, v Maskarib in Junakovcu v oplenskem okraju, v Morovici v Bački, v Sremnici v posavskem okraju, v Smederevski Palanki in drugod.

Zabeležiti pa moramo tudi štiri velikanske shode, s kakršnimi se prav nikjer ne morejo ponašati naši politični, enako pa tudi narodni nasprotniki iz tabora vladne JRZ ali pa iz tabora neiskrene in le namišljene »Združene opozicije«.

Prvi shod je bil v *Jabukovcu* v okraju Petrinja, ki so se ga udeležile tisočglave množice z mnogimi borbaškimi prapori na čelu, prisostvovali so pa tudi skoraj

korporativno predsedniki in nekateri drugi vodilni funkcionarji naših krajevnih organizacij iz okrajev Petrinja, Glina in Kostajnica. Nastopilo je 6 govornikov, med njimi kot glavni bivši naš narodni poslanec g. *dr. Milan Metikoš*, ki je razložil narodu strankin program in pa sedanji politični položaj. Zanimiva je bila ob tej priložnosti ugotovitev, da je bilo na nedavnem shodu, ki ga je istotako v Jabukovcu sklicala vladna JRZ, navzočih več avtomobilov, s katerimi so se pripeljali režimski govorniki iz Zagreba in od drugod, kakor pa je bilo domačih kmetov na zborovalnem prostoru, čeprav so režimski agitatorji kar na debelo vsiljevali ljudem žganje in tobak.

Na drugem shodu v *Stari Pazovi* v zapadnem Sremu se je zbralo z godbo in 30 prapori v ospredju nad 12.000 *vrljih borbašev*, katere je prišel obiskat in bodrit k vztrajnosti ter nadaljnemu neustranjenemu delu, med drugimi člani glavnega odbora tudi sam predsednik stranke g. *Svetislav Hodjera*, čigar udarna, vse navdušujoča izvajanja je zbrano ljudstvo neprestano prekinjalo z nepopisnim odobravanjem.

Da je bil velik zborovalni prostor, ki meri nad 3.000 kvadratnih metrov, nabito poln samih organiziranih članov, smo se prepričali iz fotografičnih posnetkov shoda. V tako tesno strujeni množici smemo mirno računati najmanj po 4 udeležence na kvadratni meter, kar da torej vsaj 12.000 ljudi. Pripomniti pa je treba, da bi bila udeležba še mnogo večja, če bi te-

daj že tretji dan neprestano ne deževalo in so zaradi skrajno razmočenih cest nešteti borbaški vozovi obtičali do osi globoko v blatu in prsti. V nekdanj tako bogatem Sremu torej sedaj niso ostale narodu niti nekdanje kamnite ceste, pač pa desetisočere stradalajoče kmečke družine. Toda, le malo potrpljenja in zdravja še, pa bo drugače: kamenja imamo dovolj, pridnih delovnih rok pa tudi. Gradili bomo nove ceste in narodu novo boljše življenje mi borbaši, ko vzamemo vajeti v svoje roke.

Enak odziv je pokazal nič manj veličastni shod naše stranke v *Gračacu* v Liki, kjer se je v resnici pod našimi prapori zbrala vsa slavna, junaška Lika, ki je po ljudski prislovcici »borbaška di-ka«. Iz vseh vasi in okrajev, iz znanih naših središč Udline, Dolnjega Lapca, Gospića, Drežnice in Plaškega, so se že mnogo pred zoro zgrinjale s pesmijo na ustnih in z borbaškimi prapori v desnihah mogočne čete naših članov, ki jih niso mogli odvrniti od udeležbe vsi peklenski naporji in zahrbtna agitacija naših nasprotnikov. Med borbaško armado junaških Ličanov so padle besede voditeljev gg. *dr. Metikoša*, *dr. Oskarja Tartalje* iz Splita, *dr. Nikole Kešeljevića* iz Beograda in ostalih 15 govornikov na tako rodovitna tla, kakor skoraj nismo smeli pričakovati. Liški borbaši — in to so *sami kmetje, delavci, mali obrtniki in mali trgovci* — so s svojim mogočnim nastopom in zadržanjem na tem shodu javno pokazali vsem in vsakomur, da je njihovo mesto v sedanji in bodoči življenjski in politični borbi izključno le v Jugoslovanski narodni stranki.

V *Srbiji* ni imela doslej v tako kratkem času organizatornega delovanja niti ena stranka tako vidnih uspehov, kakor jih ima vprav Jugoslovanska narodna stranka — ali kakor jo ljudstvo vseprek iz lastnega nagiba imenuje: »borbaška«. V treh letih neutrudnega propagandnega dela in ustanavljanja organizacij se je doseglo toliko, kolikor spričo znane konservativnosti srbijanskega življa celo največji optimisti niso pričakovali. Začudo je narod, ki je bil prej šnje čase sistematično vzgajan v nekakem nasledstvenem, dednem radikalnem in demokratskem duhu, kar čez noč ob pojavu Jugoslovanske narodne stranke prelomil s to svojo tradicijo in se v množicah, odločno kakor en mož, pridružil borbaškim voditeljem z g. Hodjero na čelu. Izjemo delajo še vedno redka pokrajinska mesta in mesteca, ki nas gledajo postrani in skušajo s pritaženim šepetanjem ali z zahrbtnimi razbojniškimi napadi ovirati in preprečevati naše zmagovito delo. Da se jim to ni obneslo in da nimajo med narodom nobene zaslonbe več, nam nudi najlepši dokaz ve-

BORBAŠI!

KDAJ BO NAŠE DELO ZA NAROD VENČANO Z USPEHOM?

Če bomo nastopali v strnjenih vrstah, po pravilu: eden za vse, vsi za enega!

Če bomo širili naše ideje med najširše plasti naroda do najzadnje gorske kočice z živo in pisano besedo!

Če bomo dokazali narodu, da velja naša borba zanj in da je naša delo nesebično, ter da hočemo razbiti vsa korita in onemogočiti vse koristolovce!

Če se bomo trdno zavedali, da smo vsi Jugoslovani bratje!

ZATO JE POTREBNO SLEDEČE:

Da vsak posamezen borbaš energično zahteva v javnih lokalih, kamor zahaja, naš list »Edinost«, ki naj visi v lokalni vidnem in dostopnem mestu. Bojkot vsem, ki hočejo bojkotirati nas! Zahtevajte v vsaki gostilni, v vsaki kavarni, pri brivcu in v trafikah naše glasilo! Edinost stane mesečno samo 2 dinarja, kar pač vsakdo zmora!

Da se vsak borbaš zaveda, da naša stranka ne razpolaga s kakimi fondy, ki bi omogočali trajno in redno izhajanje našega lista, pa je zato potrebno, da sami doprinesemo žrtve, ki bodo to omogočile; da žrtvujemo v tiskovni sklad »Edinost«, da nabiramo v to surho prispevke, da pridobivamo nove naročnike!!

ličastni shod naše stranke 10. maja t. l. v *Obrenovcu*, ki je trajal nad tri ure in se narod tudi nato še ni hotel raziti, hoteč vedno na novo poslušati svojega voditelja in iskrene besede borbaškega strankinega evangelija - programa, ki so se tako zanosito in vse osvajačo vsipale iz njegovih ust. Kdor je videl te navdušene borbaške tisočglave množice, ta se nikdar več brez zavesti laži ne bi upal trditi, da je Srbija še vedno v rokah radikalov, demokratov, zemljičarjev ali morda celo sedanje vladne JRZ.

Kmečko ljudstvo se tudi v Srbiji, kakor povsod drugod v državi, trezno in trdno zaveda, da mu stare stranke niso več potrebne in da so s svojim delovanjem že davno pretrgale vsako vez z njim. One nič več ne vodijo narodne politike, najmanj pa kmečko. Stare stranke so pozabljale življenjske interese vasi in delovnega ljudstva, zato je pa narod tudi nje iztrgal iz svojega srca in spomina.

bil ljub in prijeten, zakaj podžupan g. Žebot je že pred prihodom g. bana izjavil delavskim zastopnikom oziroma delegatom omenjene skupine, da je že govoril z g. banom o tej zadevi in mu jo je tudi toplo priporočil. Dovoljujemo pa si o resničnosti teh trditve izraziti svoj skromni dvom, kajti po našem mnenju bi bila lahko ta stvar že davno urejena tudi brez g. bana samega, če bi le bili imeli gg. občinski očetje vsaj malo več razumevanja za obupni socialni položaj delavstva in malo več volje za pravilno rešitev te res sramotne zadeve.

G. ban je takoj, ko je spoznal krivičnost v ravnanju mestne uprave, nakazal mestnim delavcem, nameščeni iz sredstev pomožne akcije, večji znesek kot začasno podporo in obenem obljubil, da bo apeliral na g. mestnega načelnika (ali župana), da to zadevo pravično uredi.

Smatramo za potrebno, da se g. banu za njegovo prizadevanje

Ljubljana vabi

Kljub krizi je letošnji pomladanski velesejem v znamenju napredka in poživljenja

Dne 30. maja t. l. se šestnajstičletni pomladanski velesejem v Ljubljani in bo trajal do 3. junija. — Pomladanski velesejem v Ljubljani je vsakoletna najpomembnejša gospodarska manifestacija dravske banovine, ki služi v prvi vrsti razmahu našega celokupnega narodnega gospodarstva in medsebojnemu spoznavanju jugoslovanskih producentov, trgovcev in konzumentov. V čedalje večjem številu se okrog ljubljanskega velesejma zgrinjajo zastopniki vseh naših gospodarskih panog in je tudi zanimanje pri širših narodnih slojih vedno večje. Velesejem ni samo gospodarska revija delavnosti posameznih gospodarskih panog, pri katerih naj se vsako leto premerita izvršena pot in napredek, ugotovijo morebitni nedostaki in skušajo v bodoče napraviti in urediti tako, da bodo izdelki ustrezali okusu in željam konzumentov ter da bodo na mednarodnem in narodnem tržišču konkurenčni, temveč je predvsem čvrsta afirmacija ustvarjajočega optimizma, ki v času vseobče svetovne krize pogumno sprejema borbo proti njej v upanju, da bodo zdrave sile našega naroda, njegova žilavost in delavnost kos tudi tej nevarni poštasti. Saj vemo iz zgodovine, da so uspevali samo narodi, ki so imeli zaupanje v same sebe in ki niso v težkih časih klonili z duhom, marveč so imeli vedno pred seboj edini veliki cilj, in ta je: *napredek in veličina naroda.*

Radi tega naj bo tudi naš letošnji velesejem dokaz vseh teh vrtilin, ki dičijo Jugoslovane. Podal bo celotno sliko naše domače proizvodnje. Razstavno blago bo razdeljeno v te-le skupine: 1. *Strojna in kovinska industrija, fina mehanika.* 2. *Radio in elektrotehnika, razsvetljava, kurjava.* 3. *Avtomobili, motorna kolesa, bicikli, vozovi, šport.* 4. *Poljedelski stroji in orodje.* 5. *Lesna industrija, pohištvo, pletarstvo, ščetarstvo, igrače.* 6. *Tekstilna industrija in konfekcija, klobučarstvo, čipkarstvo.* 7. *Usnje in konfekcija, krznarstvo.* 8. *Papir in pisarniške potrebščine.* 9. *Kemična industrija in fotografija.* 10. *Živilska industrija.* 11. *Stavbarstvo.* 12. *Glasbila.* 13. *Steklo, porcelan, keramika, bižuterija.* 14. *Razne novosti.*

1. Črne kuhinje se ometajo na vsem ozemlju občine Žiri dvakrat na leto. 2. Prolazni dimniki se na tem ozemlju ometajo 4 krat na leto, t. j. vsake 3 mesece enkrat. Vse ostale dimne naprave, cilindri, štedilniki in drugo pa vsaka dva meseca enkrat, izvzemši javne zgradbe, stanovanjske hiše z mnogimi strankami, gostilniške obrate, pekarije itd., ker so ta poslopja zavezana rednemu mesečnemu ometanju.

Za opravljeno dimnikarsko delo se plačuje: 1. Črna kuhinja 7 Din. 2. Prolazni dimnik z napo 4 Din. 3. Ruski dimnik 3 Din. 4. Štedilnik z 2 pečicama 4 Din. 5. Štedilnik s 3 pečicami 5 Din. 6. Železni štedilnik 3 Din, dimne cevi od 1 m naprej po 1 Din za vsak nadaljnji meter. 7. Gostilniški štedilniki in pekarske peči ostanejo pri dosedanji ceni, po dogovoru med lastnikom dimnih naprav in dimnikarskim mojstrom. 8. Izžiganje dimnikov z materialom vred 30 Din. 9. Pregled novih dimnikov 10 Din.

Bo pa tudi nekaj posebnih razstav.

»Sodobna gospodinja« se bo imenovala VI. gospodinjstvo-gospodarska razstava Zveze gospodinj. Naše gospodinjke hočejo s to razstavo pokazati, kako naj gospodinja kupuje, da bo v današnjih časih, ko je vsak dan težje za zaslužek in denar, pravilno, okusno in dobro oblekla sebe in vso družino, dalje vpliv gospodinjke v javnem življenju, ženo v poklicu, ženo v tujskem prometu, ženo v športu in doraščajoče dekletke ter rodbinsko življenje v domačem krogu in ob slavnostnih prilikah. Na modni reviji bodo pokazale, kakšne barve in kroji so za nas ter kako naj oblačimo svoje male.

Posebno mesto na letošnjem velesejmu bo zavzela *gostinska razstava*, ki naj prispeva svoj važni in močni del k razvoju našega turizma in tujskega prometa. Brez dobro in udobno urejenih hotelov, gostiln in restavracij ne more biti govora o napredku turizma. Najboljša propaganda ne izda nič, če nimamo zadosti takih gostinskih obratov, ki odgovarjajo zahtevam civiliziranega tujca. Ta razstava bo prvi poizkus, da se praktično pokaže po eni strani, kako morajo biti urejeni moderni gostinski obrati, po drugi strani pa, kaj more v tem pogledu nuditi naša domača industrija.

Kakor pri dosedanjih prireditvah velesejma, bo tudi letos obširno zastopana mizarska obrt za stanovanjsko opremo na *pohištve-*

ni razstavi. Današnji čas zahteva tudi od naših mizarjev visoko razvito umetniški čut in temeljito strokovno izobrazbo. Le to jim daje usposobljenost za izdelovanje modernega pohištva v okusnih izvedbah, ki pa morajo tudi praktično ustrezati. Že doslej smo videli na pohištvenih razstavah ljubljanskega velesejma kakovostno tako odlično izdelane stvari, da so jih občudovali razvajeni inozemci in izražali svoje priznanje. Letos pa se hočejo naši mizarski mojstri še prav posebno postaviti.

Na XI. razstavi »živalce« na velesejmu bodo razstavljeni domači kuni, kokoši, race, gosi, purani, pegatke, fazani, golobi, kanarčki in eksotični ptiči.

Obiskovalci ljubljanskega velesejma imajo na jugoslovanskih železnicah 50% popust za potovanje v Ljubljano od 25. maja do 11. junija, za povratek pa od dne 30. maja do vključno 16. junija. Pri odhodu na velesejem je treba kupiti na postajni blagajni poleg cele vozne karte še rumeno železniško izkaznico, ki stane Din 2.

Na velesejmu vam potrdijo obisk in vozna karta velja za brezplačni povratek. Velesejske legitimacije se izdajajo ob vstopu na velesejem pri blagajni.

NA VSEH ZRAČNIH PROGAH našega Aeroputa imate v času trajanja velesejma na podlagi velesejske legitimacije 50-odstotni popust. Poslužite se te izredne ugodnosti, saj se za malenkosten znesek v rekordnem času povsem zanesljivo prepeljete po jugoslovanskem nebu kamorkoli hočete in si tako iz zraka ogledate lepoto naše domovine.

Želimo, da bi tudi letošnji ljubljanski velesejem rodil najboljše in najplodnejše uspehe za dravsko banovino in za vso Jugoslavijo.

Poravnajte naročnino!

Ker je »Edinost« odvisna le od naročnine, zato jo nemudoma nakažite na čekovni račun:

»Edinost«, glasilo Jugoslov. narodne stranke v Ljubljani, ček. račun 12.042

Pri nas v Sloveniji se bo doba večjih shodov šele odprla in sicer po doslej določenem programu že v prvi polovici meseca junija. Sedaj pa je vse podrobno in skrbno pripravljeno delo posvečeno organizaciji stranke v mestih in na deželi, da tako pripravimo in sezidamo čim trdnješe in zanesljivejšo temelje za bodoče delo in borbe. Nikdar ne smemo izpustiti izpred oči velikega dejstva, da naš čas prihaja z orjaškimi koraki, ker ga priganjata narodna beda in narodna volja. Hrepenenje po svobodi in pravičnosti ter popolni enakopravnosti podira zidove, bregove in jezove. Gorje onemu, ki se mu drzne postavljati nasproti. Narod, ki je toliko pretrpel, kolikor je pretrpel naš, bi bil že davno izkrvavel; naš ni in nikdar ne bo! Borbašev ne podre noben vihar, pa naj divja od koder hoče!

IZ MARIBORA

Mariborsko časopisje je prav vidno in čudovito složno zabeležilo prihod bana g. dr. Natlačena v Maribor in je obenem sumljivo obširno razpravljalo o vseh razgovorih, ki jih je g. ban imel s predstavniki raznih gospodarskih, kulturnih, humanitarnih in pa seveda političnih organizacij v Mariboru. Vse časopisje pa je — menda namenoma — prezrlo, da je g. bana pred poslopjem sreskega načelstva v Mariboru pričakovala deputacija stoterih najbolj bednih mestnih delavcev, ki so zaposleni pri mariborski pomožni akciji, hoteč razložiti g. banu svoj bedni položaj z željo, da nekaj ukrene za izboljšanje tega žalostnega stanja.

Smatramo za svojo dolžnost, da opozorimo vso mariborsko, pa tudi ostalo javnost, da se nahajajo delavci, ki so zaposleni v službi pomožne akcije mesta Maribora, med vsem tukajšnjim delavstvom v najbolj bednem položaju, saj znaša njihova plača *jedva 2 Din do 2.50 na uro*, kar je nedvomno daleč pod eksistenčnim minimumom današnjega delovnega, malega človeka.

Vemo, da g. mestnemu županu nastop te delavske deputacije ni

javno zahvalimo, gg. mestne očete pa v ljudno opozorimo na sveto resnico, da so tudi tisti, ki prihajajo v avdijenco z modrimi predpasniki, enako vredni človeka dostojnega življenja, kakor ocilindreni gospodje in da so tudi oni zvesti, zavedni državljani kraljevine Jugoslavije.

ŽIRI

Pri nas v Žireh so razmere prav žalostne. Brezposelnost v čevljarški stroki je vedno večja in to ne le pri pomočnikih, temveč tudi pri mojstrih samih in pri ostalih delavcih. Velik del krivde za tako stanje leži na nesrečnih sankcijah in pa na občutnem pomanjkanju denarja. Kamorkoli gremo po deželi, povsod slišimo le stokanje, tarnanje in vzdihovanje. Ljudje se sprašujejo, kaj pač delajo naši slovenski poslanci in senatorji ter kako vendar pojmujejo svoje dolžnosti, ki so si jih naložili ob izvolitvi. Mar jih je ljudstvo zato volilo, da bodo skrbeli le za svoje koristi. Iz dnevnega tiska se vidi, da se politiki prepirajo med seboj, kdo bo vladal in kdo bo pri koritu, dočim nihče resno ne razmišlja o tem, kako naj bi se pravilno vladalo v blagor in dobro kralja, domovine in širokih množic naroda. Če bi izvoljeni gospodje živeli samo mesec dni v naši koži in v našem obupnem položaju, bi gotovo povsem drugače postopali, ko bi se zopet vrnili v Beograd na svoje stare stolčke. Iskrena želja našega tukajšnjega ljudstva je, da bi čim prej prišla do odločilne besede na pristojnih mestih Jugoslovanska narodna stranka in njeni vrli voditelji, vsaj se narod dobro zaveda, da bodo le borbaši uničili korupcijo in korupcijoniste, da bodo le borbaši osvobodili narod pretežkih bremen in mu ustvarili pogoje za novo življenje ter za obnovo vsega narodnega gospodarstva.

V blagohotno pojasnilo vsem občanom objavljamo v smislu uredbe g. bana o spremembi pravilnika za izvrševanje dimnikarskega obrta in na podlagi požarno-policijskega ogleda dne 4. maja za občino Žiri naslednje važne določbe:

DOGODKI ZADNJIH DNI

Naše člane in somišljenike opozarjamo, da lahko naroče borbaške znake potom naše organizacijske pisarne v Ljubljani, Kolodvorska ulica 18, dvorišče. Znake izdeluje neki naš član-invalid v Bački Palanki in so cenejši od starih beograjskih znakov.

Obisk bolgarskih bratov v Sloveniji. Mnogoštevilni bolgarski zadrudniki se mude te dni v Sloveniji, ki je na vse napravila najgloblji, prisrčni vtis. Ljubljansko občinstvo, z našimi zadrudniki na čelu, jim je priredilo na kolodvoru zelo tople sprejem.

Zamenjava bankovcev. Ker je rok za zamenjavo starih tisoč- in desetdinarskih bankovcev pri ljubljanski in mariborski podružnici Narodne banke že potekel 4. t. m., se občinstvo obvešča, da lahko zamenja stare bankovce tudi še po tem roku pri glavni državni blagajni in pri vseh davčnih upravah. Za zamenjavo je potrebno, da lastnik bankovcev sestavi njihov seznam po vrsti, seriji in številki, da nato seznam podpiše s svojim polnim imenom in natančnim naslovom ter ga dopošlje na davčno upravo, kjer mu je pač prikladnejše. Zamenjava teh bankovcev ni podvržena taksi.

Dinar na uro. Pred dnevi so morala biti ustavljena gradbena dela na novi unski železniški progi, ker je vseh 600 delavcev stopilo v stavko. Za svoje 13- do 15-urno naporno delo so prejeli le 13 do 15 Din, torej dinar na uro. Ni čudno, da zaslужijo tuja velepodjetja pri takih delih sto- in stotilijone. Trpimo pa pri tem država in jugoslovanski mali ljudje!

Smrad se širi. Razni dnevnikarji v državi so pred dnevi objavljali prav zanimiva poročila in podrobnosti iz znane afeze Thurn-Taxis. Tako trdi beograjska »Pravda«, da je igral glavno vlogo v tej umazani aferi pri odpravi sekvestra z omenjenega veleposelstva Danilo Dimović, denarni podpornik bivše Samostojne demokratske stranke. Razen njega so se zavzemali za ukinitve sekvestra tudi Svetozar Pribičević in dr. Lukinić. Kakor pišejo, je prejel za svoj »trud« Dimović 12 milijonov in advokat dr. Čelebović 13 milijonov, ki pa je odstopil provizijo po 3 in pol milijona dinarjev »Zemaljski banki« in Svetozarju Pribičeviću. Vsak dan se pojavljajo nove zanimivosti, ker se bivši politični mogotci drug drugega vneto razkrinkavajo.

Sprejmemo prodajalce

ZA NAŠ LIST. ZGLASITE SE OD 9.—11. URE DOPOLDNE ALI OD 15.—17. URE POPOLDNE V UPRAVI »EDINOSTI«, KOLODVORSKA ULICA 18, (dvorišče).